

מבזקי הארות פסיקה 29 | יולי 2014, 3-5

“על תרבות (משפט) ואי-נחת” – סיפורי סטודנטים, עצירים ואצנים פלסטינים בשטחים שבשליטת ישראל

מבזק הארת פסיקה זה עוסק בשלוש עתירות הנוגעות לחובותיה של מדינת ישראל כלפי פלסטינים החיים בירושלים, ביהודה ושומרון וברצועת עזה. העתירה הראשונה, שהוגשה לבית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים, עסקה בדרישת פלסטינים תושבי מז' ירושלים להכיר בתארי הרפואה שרכשו באוניברסיטת אל קודס כתארים שנרכשו מחו"ל (לפי פקודת הרופאים) על מנת שיוכלו לגשת לבחינות ההסמכה הישראליות ולעסוק כרופאים בישראל.¹ העתירה השנייה, שהוגשה לבית המשפט העליון בשבתו כבג"ץ, עסקה בדרישה לקצר את תקופות המעצר הקבועות בתחיקת הביטחון באזור יהודה ושומרון.² העתירה השלישית, גם היא הוגשה לבית המשפט העליון בשבתו כבג"ץ, הייתה בקשתו של רץ מרתון עזתי להשתתף במרוץ באזור בית-לחם.³

השאלה המשפטית בעתירה הראשונה הייתה אם החלטת משרד הבריאות שלא להכיר בתארי הרפואה של אוניברסיטת אל קודס חוקית. טענת משרד הבריאות הייתה שאין להכיר בתארי הרפואה ולהעניק רישיונות עיסוק לבוגרים, מכוח פקודת הרופאים הישראלית, כל עוד האוניברסיטה פועלת במשולב ומפעילה קמפוסים הן בשטח הרשות הפלסטינית (אבו דיס) והן במזרח ירושלים. לטענת המדינה, לא ניתן להכיר באוניברסיטה הפועלת במזרח ירושלים (ולו באופן חלקי ושאינו קשור לתואר הרפואה) כמוסד “מחוץ לארץ”, לצורך פקודת הרופאים. יצוין שבעבר המשרד הסכים לראות באוני' אל קודס כמוסד מחו"ל אך הוא חזר בו מעמדתו בשנת 2011 והחליט להקפיא את

1 עת"ם (י-ם) 11922-11-13 נסאר ואח' נ' פרופ' רוני גמזו, מנכ"ל משרד הבריאות (פורסם בנבו, 3.4.2014).

2 בג"ץ 4057/10 האגודה לזכויות האזרח ואח' נ' שר הביטחון ואח' ובג"ץ 3368/10 משרד האסירים הפלסטינים נ' משרד הביטחון (פורסם בנבו, 6.4.2014) (התיקים אוחדו).

3 בג"ץ 2486/14 מצרי נ' שר הביטחון (פורסם בנבו, 7.4.2014).

הטיפול בבקשות הבוגרים. במקביל, הגישה האוניברסיטה מטעמה בקשה למועצה להשכלה גבוהה (המל"ג) לקבל אישור לפעילותה במזרח ירושלים. כעבור שלוש שנים, ומפאת העובדה שמחד גיסא לא חלה כל התקדמות עם בקשת האוניברסיטה למל"ג ומאידך גיסא לא נתקבלה כל החלטה נפרדת לגבי הבוגרים, קבע בית המשפט לעניינים מנהליים כי חלוף הזמן הפך את החלטת ההקפאה לבלתי-סבירה. עוד נקבע שמדובר בפגיעה בחופש העיסוק של העותרים, זכות יסוד שלהם, ובאינטרס הציבור בשיפור מערכת הבריאות בישראל על ידי הוספת רופאים. על כן, קיבל בית המשפט את העתירה והורה למשרד הבריאות לאפשר לעותרים לגשת לבחינת ההסמכה הממשלתית.⁴

השאלה המשפטית בעתירה השנייה הייתה אם יש לקצר את תקופת המעצר הקבועות בתחיקת הביטחון באזור יהודה ושומרון. לטענת העותרים, תקופת המעצר החלות על פלסטינים חורגות מהסטנדרטים הקבועים במשפט הבין-לאומי. לדידם, הדבר מביא לפגיעה בזכות לחירות, בזכות לחופש ממעצר שרירותי, וכן בזכויות להליך הוגן, לכבוד ולשוויון ולמניעת עינויים. עוד טענו העותרים כי שינויים מרחיקי לכת שחלו בחוק הישראלי לא באו לידי ביטוי בחקיקה הצבאית. מנגד, טענה המדינה כי סוגיה זו נבחנת בעבודת מטה מעמיקה שהחלה זה מכבר וכי תחיקת הביטחון וההבדלים בינה לבין הדין הנוהג במדינת ישראל נובעים משיקולי ביטחון ענייניים. בית המשפט העליון קיבל את מרבית טענות המדינה. בפרט, קבע בית המשפט כי בהתחשב בהבדלים המתחייבים מהתנאים השונים השוררים בישראל ובאזור ונוכח השינויים הדרמטיים שבוצעו לאחרונה בחקיקה הרלוונטית, תקופת המעצר הנוכחיות שנקבעו בנוגע למעצר בגירים, החשודים בביצוע עבירות ביטחון, הן סבירות ומידתיות. חרף זאת, קבע בית המשפט כי דעתו אינה נוחה משלושת אלה: ראשית, פרקי הזמן שבגדרם ניתן לעצור קטינים פלסטינים; שנית, תקופת המעצר שנקבעו לפלסטינים החשודים או נאשמים בעבירות שאינן מוגדרות כעבירות ביטחון; ושלישית, מעצר עד תום ההליכים של קטינים

⁴ תודה לעו"ד מיכל לופט על הבהרת הפרטים הנוגעים לפרשה זו.

ובגירים. בית המשפט החליט להותיר את העתירות תלויות ועומדות והורה למדינה לשוב ולשקול כיצד ניתן לקדם את הנושאים הללו.

השאלה המשפטית בעתירה השלישית הייתה סבירות ההחלטה שלא לאפשר לרץ מרתון תושב רצועת עזה להשתתף במרוץ מרתון באזור בית-לחם. העותרים טענו כי אין כל מניעה ביטחונית שצריכה לעמוד בדרכו של העותר. המדינה טענה כי בקשתו להיכנס לשטח ישראל לצורך מעבר לאזור שבו יתקיים המרוץ נדחתה בהתאם למדיניות המצמצמת בכל הנוגע לכניסתם של תושבי עזה לישראל. עוד טענה המדינה כי העותר אינו עומד באחד מהמקרים שבהם יתאפשר מעבר משטחי רצועת עזה לשטחי האזור אשר נקבעו במסמך מדיניות שכותרתו "מדיניות תנועת אנשים בין מדינת ישראל לרצועת עזה", אשר מאפשר בין היתר מעבר של כדורגלנים מרצועת עזה ליהודה ושומרון. בית המשפט העליון דחה את העתירה. לדידו של בית המשפט, שר הביטחון פעל בגדרו של שיקול הדעת המסור לו כאשר תחום ההתערבות השיפוטי בשיקול דעת זה הוא מצומצם. בהחלטתו הציע בית המשפט למדינה לשיקול לאפשר הקלות לספורטאים אחרים, מלבד כדורגלנים.

עו"ד איתן דיאמונד מאיר את פסק הדין השלישי הנוגע לרץ המרתון העזתי. הארתה של עו"ד מיכל לופט עוסקת בשלושת פסקי הדין.

מעבר להחלטה ולהארות הפסיקה, בלתיצה עליהן

ההחלטות: עת"ם 13-12-4990 נסאר נ' פרופ' רוני גמזו; בג"ץ 3368/10 משרד האסירים

הפלסטינים נ' שר הביטחון; בג"ץ 2486/14 מצרי נ' שר הביטחון ואח'

הארה 1: עו"ד איתן דיאמונד – מחוץ לגדר השיקולים: זכויות, חובות ועקרונות שלא

נלקחו בחשבון בהחלטה למנוע מאצן עזתי להשתתף במרתון פלסטין

הארה 2: עו"ד מיכל לופט – "חבר'ה, קצת הגזמתם, לא?" – לאן נעלמה הביקורת

השיפוטית של בתי המשפט הישראליים על מעשי המנהל